

μιν τοῦ πρωτοτύπου καὶ τὸ ἦθος τοῦ τοῦ ἱεροπρεπέ. Δίδει εἰς τὸν ἀναγνώστην τὴν ἴδιαν ἐντύπωσιν πού δίδει τὸ βιβλικὸν κείμενον — ἀπλοποιεῖ ἀπλῶς τὰς μὴ γνωστὰς λέξεις χωρὶς νὰ θίγη τὰ στοιχεῖα τοῦ πρωτοτύπου. Ἐὰν μετεχειρίζετο, πειθόμενος εἰς τοὺς ἔμμανεῖς ἐπαγγελματίας τῆς «δημοτικῆς» τὸ καθημαξευμένον καὶ ἀγοραῖον λεξιλόγιόν των (λ.χ. σκούζανε, κλάψανε, φίλησε τὴν πεθερά της καὶ ξαναγύρισε κ.λπ.) θὰ καταστρέφετο τὸ ὄφος καὶ ἡ ἱεροπρέπεια τοῦ κειμένου, ἡ ἔξαρσις, ἡ χάρις τῶν νοημάτων καὶ ἡ ποίησις τῆς ἀτμοσφαιρας τοῦ κειμένου. Θὰ ὑπάρξη ἡ ἀντίρρησις: Καλά, ἀλλὰ καὶ τὸ *Ρουθ δὲ ἠκολούθησεν αὐτῇ* εἶναι λόγος δημοτικός; Νὰ τὸ συζητήσωμεν. Τί ἐστὶ δημοτικός λόγος (δχι μόνον διὰ τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ δι' ὄλους τοὺς λαούς); Εἶναι ὁ μητροδιδάκτος καὶ ὀμιλούμενος εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν Κοινωνίαν τῆς σημερινῆς γενεᾶς ἢ μιᾶς παλαιότερας ἢ παλαιότητος; λ.χ. τοῦ 1821, τοῦ 1600-1700, οἷα εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν παραμυθιῶν τοῦ Τριανταφυλλίδη; Ἡ ἀπάντησις εἶναι, ὁ λόγος τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Καὶ κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος δὲν θεωρεῖ εὐχρηστον καὶ φυσικὴν καὶ κατανοητὴν ἀμέσως τὴν φράσιν *Ρουθ δὲ ἠκολούθησεν αὐτήν*. Μικρὰν δὲ σημασίαν ἔχει ὅτι ἡ ἀπόδοσις χρησιμοποιεῖ τὴν δοτικὴν αὐτῆ, πού εἶναι ἐπίσης κατανοητὴ, ἀποδίδει ὁμως τὸ χρῶμα, τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τὸ ὄφος τοῦ πρωτοτύπου, ἴδια διὰ τοὺς ἐκκλησιαζομένους πολίτας. Ἐπειτα, ἀρχαιοπρεπεῖς ἢ παροιμιώδεις ἐκφράσεις παλαιῶν συγγραφέων, ὅπως καὶ «νεοπρεπεῖς» παροιμίας χρησιμοποιοῦν ἀνεκάθεν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ εἰς τὴν νέαν οἱ καλοὶ ποιηταὶ καὶ μάλιστα αὐτὸ κάμνει ὁ Καβάφης, ὁ Σεφέρης, ὁ Ἐλύτης καὶ ἄλλοι.

Ἐν συνόψει, ὁ Θ.Κ. δὲν ἔκαμε τίποτε ἄλλο ἀπὸ ὅ,τι ἔκαμαν διὰ τὸ ἴδιον κείμενον οἱ Ἑβδομήκοντα μεταφράζοντες τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον. Ἐγκριτοὶ ἀττικισταὶ αὐτοὶ τῆς Πτολεμαϊκῆς περιόδου δὲν τὸ μετέφρασαν εἰς τὴν ἀττικίζουσαν γνωστὴν τῆς ἐποχῆς των, ἀλλ' ἐχρησιμοποίησαν τὴν λαϊκωτέραν γλῶσσαν τῶν Εὐαγγελίων καὶ τὴν συντακτικὴν πλοκὴν τῶν Ψαλμῶν, διότι αὐτὰ προσιδίαζον πρὸς τὸν ἑβραϊκὸν λόγον καὶ περιέκλειον τὴν ἑβραϊκὴν νοοτροπίαν, ψυχοσύνθεσιν, κοσμοθεωρίαν καὶ αἰσθητικὴν καὶ γενικῶς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πού ἔδρασαν τὰ πρόσωπα αὐτά. Καὶ ὁ διεξερχόμενος σήμερα τὴν ὄραιαν ἔρρυθμον καὶ ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου εὐρίσκει ὅτι ὁ Θ. Κωνσταντίνου διεφύλαξεν εἰς τὴν ἀπόδοσίν του τὴν ἀπλότητα, τὴν χάριν καὶ τὴν ποίησιν τοῦ βιβλικοῦ λόγου καὶ ἔδωκεν εἰς ἀτμόσφαιραν ἐξάρσεως ἐκφραστικῆς καὶ ἐνίοτε διὰ φράσεων τοῦ πρωτοτύπου ζωνρὰν τὴν ἐντύπωσιν τῆς ψυχικῆς δυνάμεως τῶν πρωταγωνιστικῶν προσώπων τῆς ἐκλεκτῆς ἐκείνης φυλῆς, ἢ ὅποια ἀποτελεῖ δι' ὄλους τοὺς λαοὺς ἀξιοθαύμαστον ὑπόδειγμα πίστεως εἰς τὴν πάτριαν θρησκείαν, ὕγιους ἀντιστάσεως κατὰ τῶν ἀντιξοοτήτων, ἐγκαρτερήσεως καὶ ἐμμονῆς χαλυβδίνης, ὥστε σήμερον νὰ ἐπιζῆ καὶ νὰ θριαμβεύη ἐπὶ τῶν ἐχθρῶν του.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Π. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ, Μνήμη τῶν πρωτεργατῶν γιὰ τὴν ἀλωση τῶν Ἰωαννίνων, Ἰωάννινα 1983, σελ. 288.

Ἄ ἡρωϊκὸς ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων τῆς παρελθούσης γενεᾶς διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν

τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἰδιαίτερα ἡ γιγαντομαχία περὶ τὸ θρυλικὸν Μπιζάνι, τὸ ὁποῖον πρὸς καιρὸν κατέστη τὸ ἐπίκεντρον τῶν πόθων τῆς ψυχῆς καὶ τῶν παλμῶν τῆς καρδίας τῶν Πανελλήνων, γοητεύει πάντοτε τὸν μελετῆν τῆς ἱστορίας καὶ κεντρίζει τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν γνῶσιν τῶν λεπτομερειῶν τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποποιίας. Τοιουτοτρόπως κάθε ἐργασία περὶ τὸ θέμα τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς συμβολὴν εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ καὶ ἀφορμὴν ἔθνικοῦ φρονηματισμοῦ καὶ πηγὴν διὰ διδαχὴν καὶ ἐμπνευσιν.

Ἄπο τῆς ἀπόψεως αὐτῆς κρινόμενον τὸ ὡς ἄνω νέον βιβλίον τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως κ. Ἀποστόλου Π. Παπαθεοδώρου προσλαμβάνει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον. Ὁ συγγραφεὺς, ἐν συνεχείᾳ παλαιότερων ἐργασιῶν του ἐπὶ παιδαγωγικῶν καὶ ἱστορικῶν θεμάτων καὶ μάλιστα τῆς ἐπιμελείας ἐκδόσεως τῶν Ἀναμνήσεων τοῦ ἐπιζῶντος Ἡπειρώτου ἀγωνιστοῦ Ἀθανασίου Τσεκούρα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἄπο τοῦ 98ου Ὑψώματος», παρουσίασεν εἰς τὸ ὑπὸ κρίσιν βιβλίον του τοὺς συντέλεσας εἰς τὴν ἐκπόνησιν τοῦ σχεδίου τῆς ἀλώσεως τῶν Ἰωαννίνων καὶ τὴν εἰς τὸ ἐπίτευγμα τοῦτο συμβολὴν τῆς περιοχῆς Δωδώνης, ἰδιαίτερας πατρίδος του.

Μὲ πολύμοχθον προσπάθειαν καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν συνεκέντρωσε καὶ συνήρμωσεν ἀφθονον ὕλικόν, προερχόμενον ἀπὸ ἀπομνημονεύματα πρωτεργατῶν, ἐπισήμους ἀναφοράς, ἐπιστολάς, τηλεγραφήματα, ἀφηγήσεις αὐτοπτῶν κ.λπ., βάσει τοῦ ὁποῖου καὶ συζητεῖ τὸ πρόβλημα τῆς συλλήψεως τῆς ἰδέας καὶ τῆς πατρότητος τοῦ τελικοῦ ἐπιτελικοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖον ἐφηρμόσθη διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πρωτεύουσος τῆς Ἡπείρου. Ἰδιαιτέρως ἀξιοποιοῦνται διὰ πρώτην φορὰν στοιχεῖα ἀπὸ τὸ ἀρχεῖον τοῦ Νικολάου Χαντέλη, ὁ ὁποῖος ὑπὲρ τὴν δεκαετίαν εἰργάσθη ὡς διερμηνεὺς τοῦ ἐκεῖ Γενικοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου καὶ ἐπέδειξεν ἀξιόλογον δρᾶσιν, μεταδίδων «καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς πολιορκίας πολυτίμους πληροφορίας περὶ τῶν Τούρκων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Στρατηγεῖον» (σελ. 60).

Ἀκολούθως παρέχονται ἀξιόλογα στοιχεῖα διὰ τὴν δραστηριότητα Ἀξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετήσαν εἰς τὰς Μυστικὰς Ὑπηρεσίας τῶν Ἰωαννίνων, καὶ καταξιώνεται ἡ συμβολὴ ἀφανῶν ἀγωνιστῶν, ἀθροῦρων καὶ ἀπλῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐφιλοδόξησαν ὑστεροφημίαν, ἀλλὰ μὲ τὰς πολυπλεύρους ἀποστολάς των ἀπετέλεσαν «τὰ μάτια» καὶ «τὰ ὀπτικά νεύρα» τῶν Μυστικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ μαχομένου Στρατοῦ μας (σελ. 76). Δὲν παραλείπεται ἐπίσης ἡ συμβολὴ τῆς γεραρᾶς Ζωσιμαίας Σχολῆς, ἡ ὁποία ἐπὶ 100ετίαν μὲ τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν καὶ τοὺς μαθητὰς της ἐτροφοδότησε κάθε ἔθνικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξόρμησιν, καθὼς καὶ ἐκείνης τοῦ Μητροπολίτου τῆς ἀλώσεως Γερβασίου καὶ πλειάδος ἐκπροσώπων τοῦ κατωτέρου κλήρου, «ποῦ πάντα πρωταγωνιστεῖ στοὺς ἔθνικοὺς ἀγῶνας τοῦ Λαοῦ μας, ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου μέχρι τῶν ἡμερῶν μας» (σελ. 78). Μνημονεῦεται ἀκόμη ἡ ἐθελουσία καὶ διὰ τοῦτο περισσότερον ἐπικίνδυνος προσφορὰ τῶν ὑποχρεωτικῶς στρατευμένων εἰς τὸν Τουρκικὸν Στρατὸν ὁμογενῶν μας Χριστιανῶν, ἀξιωματικῶν καὶ ὀπλιτῶν, οἱ ὁποῖοι προερχόμενοι ἐξ ἄλλων περιοχῶν —ἰδίως ἀπὸ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν— ἔφθαναν μὲ τὰς Μονάδας των εἰς τὰ Ἰωάννινα.

Τὴν στρατηγικότητα τῆς περιοχῆς τῆς Δωδώνης, εἰς τὴν ὁποίαν διενεργήσθησαν ἀποφασιστικῆς σημασίας ἐπιχειρήσεις, καὶ τὴν συμβολὴν τῶν κατοίκων της εἰς τὸν ἀγῶνα ὁ σ. δίδει μὲ ἰδιαίτεραν ἐνάργειαν καὶ πληρότητα. Εἰς τοῦτο συντέλεσαν ἀναμφίβολως καὶ ἔντονα προσωπικά του βιώματα καὶ ἡ ἄμεσος ἐπαφὴ του μὲ τὸν τόπον καὶ

τους ανθρώπους του, πολλοί τῶν ὁποίων ἔλαβον μέρος εἰς τὰ γεγονότα καὶ αἱ ἀφηγήσεις των ἀπετέλεσαν δι' αὐτὸν πολύτιμον πρῶτην βλῆν καὶ ἀφόρμησιν συγκεντρώσεως καὶ ἄλλου σχετικοῦ ὕλικου.

Διατυπώνονται ἀκολούθως γενικὰ συμπεράσματα διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ σχεδίου· εἰδικώτερον ἐκτίθενται τὰ κατὰ τὴν διαδικασίαν συντάξεως αὐτοῦ, γίνεται ἀξιολόγησις πληροφοριῶν καὶ λοιπῶν στοιχείων καὶ ἱστοροῦνται τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν του καὶ τὰ ἐπακόλουθα αὐτῆς. Τοιουτοτρόπως ἡ ἔκθεσις τῶν γεγονότων χωρεῖ ἀβιάστως μέχρι τῆς καταλήψεως τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς πτώσεως τοῦ Μπιζανίου μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ ἀντικτύπου τῆς Νίκης εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ τὴν διεθνή κοινὴν γνώμην, τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς ὁποίας ἐπιστρέφει τὸ ἀκόλουθον ἐπίγραμμα τοῦ πρυτάνεως τῶν Μεγάλων Φιλολόγων τοῦ 20οῦ αἰῶνος U. Wilamowitz, τόσον ἐπίκαιρον ὡς λόγος καὶ ὑπέρχρονον μῆνυμα:

«Δίης ἐν Τμαρίοις δρυὸς ἀκρεμόνεσσι πελειᾶς

ἄδει γαυριώσ' ὕμνον ἐλευθερίας·

«Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε Πελασγικέ, δέρκεο χαίρων

οἷη τῆς καινῆς Ἑλλάδος ἠγορέη».

καὶ συνεορτάζουσ' ἐπινίκια πάντες ἀν' αἶαν

Ἑλλήνων ὄσσοι καὶ Διὸς εἰσι φίλοι».

Ἡ συνέχεια τῶν γεγονότων καὶ ἡ πρόσκαιρος ἀπελευθέρωσις τῆς Βορείου Ἠπείρου, ἡ ὁποία παρουσιάζεται ὡς τμῆμα τῆς Ἑνιαίας Ἠπείρου, ὀδηγεῖ τὸν σ. εἰς συνοπτικὴν θεώρησιν τοῦ λεγομένου «Βορειοηπειρωτικοῦ», ὅπως τὸ διεμόρφωσε καὶ τὸ διατηρεῖ ἡ Διεθνὴς Διπλωματία. Ἡ ἰδιαιτέρα εὐαισθησία του ὡς Ἠπειρώτου καὶ αἰσθηματικοῦ παιδαγωγοῦ τὸν παρωθεῖ νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν «Μνήμην» καὶ εἰς τοὺς πρωταγωνιστὰς τῆς ἡμέρου ἐκείνης ἐθνικῆς ἐξορμήσεως (Σπυρομήλιον καὶ τοὺς συμπολεμιστὰς του) καὶ νὰ διατυπώσῃ εὐθαρσῶς σκέψεις ἐπικαίρους καὶ παρατηρήσεις ἐθνικῶς ἐπωφελεῖς.

Τοιουτοτρόπως τὸ νέον ἔργον τοῦ ἀκαμάτου συναδέλφου κ. Ἀποστόλου Παπαθεοδώρου ἀποβαίνει μελέτημα εὐχάριστον διὰ πάντα φιλομαθῆ καὶ βοήθημα χρήσιμον εἰς τὸν μέλλοντα ἱστορικὸν διὰ τὴν παρουσίαν τῆς συνθετικῆς ἐξιστορήσεως τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐθνικῆς ἀνατάξεως τοῦ 1912-1913.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΩΝ. ΒΛΑΧΟΣ